

TÜRKİYE'DE TERSANELERDEKİ İSG KOŞULLARI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI

The Chamber Of Turkish Naval Architects & Marine Engineers

TAIEX 6-7 KASIM DEDEMAN ISTANBUL

TÜRKİYE'DE TERSANELERDEKİ İSG KOŞULLARI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

BUGÜN YAŞADIĞIMIZ VE GÜNDEMİMİZİ İŞGAL EDEN TÜRK TERSANECİLİĞİ VE GEMİ İNŞA SANAYİSİNDE YAŞANAN İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ SORUNU GERÇEKTE BÜYÜK VE KARMAŞIK BİR SORUNLAR ZİNCİRİNİN TÜREVIDİR. BU SUNUMDA ELİMİZDEN GELDİĞİNCE BU SONUCA BİZİ ULAŞTIRAN SORUNLARI TANIMLAMAYA VE BUNLARIN ÇÖZÜMÜ İLE NEDEN VE NASIL BİRÇOK BAŞKA OLUMLU ÇIKTI GİBİ KONUMUZ OLAN İSİG MESELESİNİN DE HALLOLABİLECEĞİNİ ANLATMAYA ÇALIŞACAĞIZ.

TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI

The Chamber Of Turkish Naval Architects & Marine Engineers

TAIEX 6-7 KASIM DEDEMAN İSTANBUL

TÜRKİYE'DE TERSANELERDEKİ İSG KOŞULLARI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

EĞİTİM EKSİKLİĞİ + YÖNETİM SİSTEMSİZLİĞİ + YATIRIM EKSİKLİĞİ +
ALT-İŞVERENLİK VE TAŞERONLUK YAPISI + KURALSIZLIK +
YÖNETMELİKLER SORUNU + DENETİM SORUNU +
KOORDİNASYONSUZLUK + ÖRGÜTLENME EKSİKLİĞİ + POLİTİK VE
POPÜLİST YAKLAŞIMLAR
= ÖLÜMLÜ İŞ KAZALARINDA ARTIŞ + KAYBEDİLEN İŞ VE İŞGÜCÜ

CAN ÇEKİŞMEYE YÜZTUTAN BİR DEV SEKTÖR

EĞİTİM EKSİKLİĞİ

- 22 Mayıs 2003 tarihinden itibaren kanunen zorunlu olan eğitimlere ancak 2007 yılında başlanabilmektedir.
- Burada öncelik Tersanelerde kadrolu çalışan sendikalı işçilere verilmiş, en yüksek risk grubu olan Alt-işverende çalışan genç işçilerin büyük çoğunluğuna henüz eğitim verilememiştir.
- 1 ayda 18 000 kişiye verilen eğitim arzu edilen seviyeden uzaktır ve sadece zorunlulukları yerine getirmek için yapılmaktadır.
- Eğitim konusu hükümetin ve devlet bürokrasisi ile sendika ve meslek örgütlerinin içinde bulunacağı bir işbirliği ile ve devlet bürokrasisinin öncülüğünde ele alınmalıdır.
- Gemi Yapı Meslek Okullarının yeniden faaliyete geçirilmesi yönündeki Denizcilik Müsteşarlığı Tersaneler Genel Müdürlüğü'nün çalışmaları takdir ve teşvik edilmelidir.

GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI

The Chamber Of Turkish Naval Architects & Marine Engineers

TAIEX 6-7 KASIM DEDEMAN İSTANBUL

YÖNETİM SİSTEMSİZLİĞİ

- Özel sektör tersaneciliği bugün hala büyük oranda eski yönetim anlayışları ile idare edilmektedir.
- Modern yönetim ve verimlilik esasına dayalı olarak idare edilen dünya ile rekabet edebilecek yapısal olgunluğa sahip ve üretim verimliliğine ulaşmış kurumsal tersanelerimizin sayısı azdır.
- Verimlilik ve insan idaresinin matematiksel verilere bağlanmadığı işletmelerde yoğun zaman baskısı ağır şartlar ile alınan kontratların tehdidi işverenleri ve işveren temsilcilerini büyük riskler almaya yöneltmektedir.

YATIRIM EKSİKLİĞİ

- Tersanelerimizin büyük kısmında artık dünyada bırakılmış üretim yöntemleri kullanılmaktadır.
- Kaza riskinin büyük olduğu birçok alanda makineleşme yatırımı yok denecek kadar azdır.
- Koruyucu ekipman yatırımları çok büyük oranda göstermelik ve fonksiyondan uzaktır.
- Bu alanda yapılacak yatırımların sektörümüzden esirgenen teşvik ve devlet yardımlarına ihtiyacı vardır.

ALT İŞVERENLİK VE TAŞERONLUK YAPISI

- Bugün yurdumuz Gemi İnşaa ve Onarım Sektöründe sayıları 1500 e varan Alt işveren şirket faaliyet göstermektedir.
- Alt işveren çalışanlarının koşulları Tersane kadrolu çalışanları ve Sendikalı çalışanlardan ciddi farklılıklar göstermektedir.
- Bu şirketlerin pek azı kurumsal yapıları, çalışanlarının yetkinliği, ISG bilinçleri ve çalışanlarına sağladıkları sosyal haklar itibarı ile çağdaş ve istenen seviyededir.
- Tecrübesiz kişiler tarafından kurulan ,çalışanları ve işyeri sürekli değişebilen , “gecekondu “ şirketler tersanelerdeki ISG koşullarını olumsuz etkileyen etmenlerin en önemlilerinden biri haline gelmiştir.
- Tersanelerin tüm işlerini kendi kadrosundaki çalışanlarla yapması hedefi zorlamadan ziyade daha akılcı ve karlı olduğu için varılacak bir sonuç haline getirilmelidir.
- Dünya konjonktürüne göre çok hızlı talep değişimleri gösteren emek yoğun bir işte akılcı olmayan baskılar ancak başka kaçış yöntemlerinin bulunmasına yol açar.
- Bu noktada asıl olan işverenin türünü değil niteliğini belirlemek olmalıdır. İşverenin bir işi yapabilmek için hangi kıstas ve kapasiteye, ne tür yatırımlara ve sermayeye , nasıl bir insan kaynağı ve yönetimine sahip olması belirlenmeli ve denetlenmelidir.
- Kazaların nedeni Alt işverenlik müessesesi değil kontrolsüz ve denetimsiz Alt işverenliktir.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
GEMİ MUHENDİSLERİ ODASI

The Chamber Of Turkish Naval Architects & Marine Engineers

TAIEX 6-7 KASIM DEDEMAN İSTANBUL

KURALSIZLIK

- Kuralsızlık yurdumuza özel bir durumdur.
- Hangi konuda olursa olsun kurallar, siyasi veya parasal güçten bağımsız herkesin üzerinde birleştiği bir şekilde uygulanmalıdır.
- Özel sektör, kamu sektörü nün tabii olduğu kurallar farklı olmamalıdır.
- Bu hedef ne yazık ki kısa vadeli değildir ve mevcut konjunktürde pek de mümkün gözükmemektedir.

YÖNETMELİKLER SORUNU

- Avrupa Birliği direktiflerinden çeviri yolu ile Yönetmelikler Tersanelerde uygulanmayan yada çok az bir kısmı uygulanabilen yönetmeliklerdir.
- Yönetmeliklerin altyapı hazırlığı olmadan adeta tepeden iner gibi çıkarılmış olması ,nasıl uygulanacağı ile ilgili bilgilendirme çalışması yapılmamış olması , kolay anlaşılır olmaması uygulanmalarını zorlaştıran etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Yürürlükteki yönetmelikler Tersanelerdeki iş süreçleri ve kullanılan iş ekipmanlarının tam olarak kapsamamaktadır.
- Avrupa Birliğine üye devletlerin Avrupa Birliği ortak mevzuatları dışında işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda Ulusal mevzuatları da bulunmaktadır.
- Yurdumuzda da yönetmeliklerin kapsam ve alanı ülke ve sektör gereklerine göre genişletilmelidir.

DENETİM SORUNU

- Yaklaşık 5 yıldır yürürlükte olan yönetmeliklerin gereklerinin yerine getirilmemesi ve yerine getirilmediği halde İş Müfettişleri tarafından göz ardı edilmesi veya fark edilmemesi ISG konusunda ne durumda olduğumuzu göstermektedir.
- İş müfettişlerinin zaten eksik olan yönetmeliklere oranla farklı istekleri olayın boyutunu büyütmemektedir.
- Gemi onarım işlerindeki denetim eksikliği had safhadadır ve konu gündeme gelmemektedir.
- Denetimlerin özellikle alargada (denizde) tamir gören gemileri de kapsayacak biçimde genişletilmesi zorunludur.
- Denetimlerde, gemi inşa kurallarında tanımlanmış ve uluslar arası konvansiyonlar ile belirlenmiş koruma tedbirleri ile çelişecek derecede belirsizlikler vardır.

TÜRKİYE'DE TERSANELERDEKİ İSG KOŞULLARI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

KOORDİNASYONSUZLUK

- Tersaneler kuruluş ve ruhsatlandırılma ve bu şartların periyodik kontrolleri açısından Ulaştırma Bakanlığı Denizcilik Müsteşarlığı Tersaneler Genel Müdürlüğüne Bağlıdır.
- İSiG konuları açısından Tersaneler ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı ile de muhataptır.
- Oysa bu üç kamu otoritesinin ortak ilgi alanlarına giren konularda yetki ve koordinasyon sorunu sürmektedir.
- Özellikle sektör gereklerinin ve sanayinin mühendislik gereklerinin ilgili olduğu alanlarda tek merkezden koordinasyon şarttır.

ÖRGÜTLENME EKSİĞİ

- Sektörün bütün bileşenleri aynı güçlü örgütlenme hakkına ve yapısına sahip değildir.
- Sektörün bütün temsilcilerinin örgütlenmesi teşvik edilmeli ve bu örgütlere aynı uzaklıkta durulmalı ve aynı önem verilmelidir.
- Namık Kemal'in ünlü sözü

“gerçeğin ışığı farklı fikirlerin çatışmasından doğar”

GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI

The Chamber Of Turkish Naval Architects & Marine Engineers

TAIEX 6-7 KASIM DEDEMAN İSTANBUL

POLİTİK VE POPÜLİST YAKLAŞIMLAR

- Yaşadığımız sorunların çözümünü olayın sonuçlarını ortadan kaldırmaya yönelik önlemlerde aramak boşunadır.
- Bu sonucu yaratan sorunların teker teker halli meselenin bütünü ile hallinin tek yoludur.
- Basın'ın yönlendirmesi veya yüreklendirmesi ile aceleci tavırlar almak yanlıştır.
- Hastalığın gerçek sebepleri ile değil de belirtileri ile uğraşmak kısa vadeli rahatlamalara yol açsa bile bir sektörün yıkımına yol açma tehlikesi taşıdığı göz ardı edilmemelidir.

TÜRKİYE'DE TERSANELERDEKİ İSG KOŞULLARI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Tersanede uygulanan iş süreçlerini ve kullanılan ekipmanları da içeren bir mevzuat bütün Sektör temsilcilerinin örgütlerinin (işveren, çalışan, meslek odası, kamu) katılımı ve fikir birliği ile hazırlanmalıdır.
- Kamunun denetimlerinin etkisini ve kapsamını artırması kaçınılmaz bir gerekliliktir.
- Denetmenler, İSG konusunda eğitimli Tersane tecrübesi olan Gemi İnşa , Makina ve Elektrik Mühendislerinden seçilmelidir bütün denetim birimlerinin koordinasyonu ayrı bir birim tarafından yapılmalıdır.
- Tersanelerde Çalışma Bakanlığı İş Müfettişlerinin yaptığı denetimlerin yöntemi ,kapsamı, süresi, hakkında bir standart hazırlanmalı ,Denetim yapılacak Tersanenin seçim kriterlerinin nasıl belirleneceği ile denetim aralıkları da burada belirtilmelidir.
- İlgili Bakanlık ve Kamu idareleri Denetim için Tersanelerin yoğun olduğu bölgelere istasyon birimleri kurmalıdır.
- Tersanelerde İşveren – Alt işveren ilişkileri kanunlarla açık bir hale getirilmelidir.
- Muvazaalı çalışmanın tespitinde kolay denetlenebilir kriterler öngörülmalıdır. Sadece asıl işveren değil ,tek başına Alt işveren şirketlerin de işyerinde denetimi yapılmalıdır
- Tersanelerin maliyetleri düşürmek için yeni tecrübesiz alt işverenler yaratma süreçleri durdurulmalıdır.
- ISO 9001,OHSAS 18001 ve ISO 14001 yönetim sistemi ile sertifikalandırılması zorunluluğu yeni kurulacak Tersanelerde altı ayla mevcut Tersanelerde ise 18 ayla sınırlandırılmalıdır.

TÜRKİYE'DE TERSANELERDEKİ İSG KOŞULLARI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Tersane işletmelerinin kanunen zorunlu eğitimleri veremeyecekleri kesinleşmiştir.
- Çalışanların eğitimi sorunu hem ISG konusunda hem de mesleki eğitim olarak beraber verilmeli ve çeşitli kurumlarca verilebilmesini sağlamak için kanuni düzenlemeler yapılmalıdır.
- Gemi inşaatı,onarımı ve tadilatı konusunda tecrübesi olmayan ancak Tersanelerde İş güvenliği Mühendisi olarak çalışanlara, Tersanelerdeki iş süreçleri, kullanılan iş ekipmanları ve tehlikeler hakkında Meslek Odamız ve Üniversiteler tarafından eğitim verilmelidir.
- Hazırlanmakta yakında kanunlaşması beklenen İş güvenliği yasası ,Sendikalar,meslek odalarının görüşleri doğrultusunda düzeltilerek kanunlaştırılmalıdır.
- İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında yönetmeliği Hukuka uygun olarak değiştirilerek kanunlaştırılmalıdır.
- Eğitimi CASGEM in tekelinden çıkarılmalıdır.
- İş güvenliği Mühendisi Eğitimlerini Meslek Odaları ve Üniversitelerin verebilmesi ve denetleyebilmesi sağlanmalıdır.
- Gemi İnşa Mühendislerinin İş güvenliği Mühendisi olarak Tersanelerde çalışabilmesi olanağı sağlanmalıdır.
- Çalışma Bakanlığına bağlı İŞGÜM ve ÇASGEM kurumları siyasetten bağımsız hale getirilmeli ve Sendikalar, Meslek Odaları ve Sivil Toplum örgütleri ile demokratik ilişkileri sağlanmalıdır

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI
The Chamber Of Turkish Naval Architects & Marine Engineers

TAIEX 6-7 KASIM DEDEMAN İSTANBUL

TÜRKİYE'DE TERSANELERDEKİ İSG KOŞULLARI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TEŞEKKÜR EDERİZ

TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI
The Chamber Of Turkish Naval Architects & Marine Engineers
TAİEX 6-7 KASIM DEDEMAN İSTANBUL